

Misteria Paschalia 2021: muzyka średniowiecznych mniszek

2021-04-02

1 kwietnia rozpoczął się 18. Festiwal Misteria Paschalia, który otworzył koncert „Cantrix”. Agnieszka Budzińska-Bennett wraz z kierowanym przez siebie ensemble Peregrina zabierała słuchaczy w podróż do średniowiecznych hiszpańskich klasztorów. Premiera koncertu odbyła się o godz. 20.00 na PLAY KRAKÓW.

W związku z brakiem możliwości organizacji koncertów z udziałem publiczności cały festiwal będzie dostępny tylko na PLAY KRAKÓW.

„Cantrix” to po łacinie „śpiewaczka”, słowniki podsuwają też znaczenie „siostra kantorka w klasztorze” – i to właśnie ono odnosi się do tematyki koncertu Peregriny. Zespół pod kierunkiem swojej założycielki Agnieszki Budzińskiej-Bennett wykona muzykę rozbrzmiewającą niegdyś w zgromadzeniach szpitalniczek i cysterek w dwóch hiszpańskich klasztorach – w Sigenie (dziś Villanueva de Sigena) i Las Huelgas (nieopodal Burgos).

Z historią i rozwojem tego pierwszego związana jest nierozzerwalnie postać Sanchy, jego fundatorki, królowej Aragonii, córki króla Kastylia Alfonsa VII Imperatora i śląskiej księżniczki Ryksy (Sancha była więc po matce prawnuczką polskiego króla Bolesława Krzywoustego). Po śmierci męża została mniszką w Sigenie i ciesząc się poparciem papieża, aż do końca swych dni utrzymywała klasztor w niezależności od kościelnych władz. Życie w nim poddane było bardzo szczegółowym ustaleniom, siostry poświęcały większość czasu aktywnościom czysto duchowym, a więc modlitwie – często śpiewanej. Dzięki temu mogła rozkwitnąć tam twórczość kompozytorska, a zachowane manuskrypty świadczą o niebanalnej i bogatej kulturze muzycznej hiszpańskich zakonnic.

Agnieszka Budzińska-Bennett przygotowała program koncertu, wybierając z obszernych zbiorów utwory poświęcone Janowi Chrzcicielowi. Kult tego świętego, dziś przygasły nieco w Kościele katolickim, był w okresie średniowiecza wyjątkowo rozwinięty i żarliwy. Jako prorok wzmiankowany we wszystkich kanonicznych ewangeliach, którego działalność bezpośrednio poprzedzała i zwiastowała nadejście Chrystusa, i jako ten, który udzielał Jezusowi chrztu w Jordanie, był traktowany jako postać godna szczególnego uwielbienia. Znajdowało ono wyraz w nierzadko bardzo wyrafinowanych formach poetyckich i muzycznych. Zawierały one nie tylko modlitewne formuły gloryfikacji i hołdu dla Jana Chrzciciela, ale też wprost nawiązywały do opisanych w Biblii wydarzeń z jego życia. Dlatego też kompozycje wykonywane na koncercie mogły zostać ułożone w opowieść zawierającą wiele tych kluczowych momentów i podkreślającą wyjątkowość Chrzciciela spośród innych świętych.

Podczas gdy klasztor w Sigenie został na życzenie Sanchy wybudowany w dostojnym stylu romańskim, w architekturze Las Huelgas wyraźnie zaznaczają się już wpływy gotyckie. Ten podział na stare i nowe znalazł odbicie w programie koncertu (choć trzeba pamiętać, że prezentowane utwory pochodzą z okresu obejmującego niemal cztery stulecia, od XII aż do XV wieku, więc część z nich powstała wiele lat po fundacji obu klasztorów). Repertuar z Sigeny – przede wszystkim śpiew jednogłosowy – przeplatany będzie nowocześniejszymi, polifonicznymi, silnie inspirowanymi francuskimi wpływami (osiągnięciami tzw. szkoły Notre Dame, grupy kompozytorów skupionych wokół słynnej paryskiej katedry) kompozycjami z Las Huelgas. To właśnie tam zachował się słynny kodeks zawierający około dwustu kompozycji, z czego aż sto

pięćdziesiąt wielogłosowych. Wiadomo, że śpiewały je same zakonnice, a w klasztorze funkcjonował ich wielki (nawet stuosobowy) chór.

Znakomita Agnieszka Budzińska-Bennett wraz z innymi śpiewaczkami z zespołu jest najlepszą adwokatką tego repertuaru – udowadniającą, że muzyka średniowiecznych mniszek jest wbrew stereotypowym wyobrażeniom barwna i różnorodna, a rozmodlona kontemplacja łączy się w niej z żywymi akcentami wynikającymi wprost z tekstów opowiadających przecież cudownych wydarzeniach i niosących duży ładunek emocjonalny. Dlatego nawet abstrakcyjne melizmaty na słowach takich jak „alleluja” potrafią zapierać dech wirtuozowskim rozmachem. Specjalnie dla Festiwalu Misteria Paschalia i we współpracy z Zakonem Maltańskim i Scholą Cantorum Basiliensis koncert został zarejestrowany w komandorii joannitów w szwajcarskim Bubikonie, której początki sięgają XII wieku – czyli tego samego okresu, kiedy powstawały dwa królewskie klasztory w Sigenie i Las Huelgas.

Koncert odbył się 1 kwietnia o godz. 20.00 w komandorii zakonu joannitów – Bubikon, Szwajcaria. Premiera nagrania na [PLAY KRAKÓW](#).

18. Festiwal Misteria Paschalia odbędzie się całkowicie w przestrzeni wirtualnej na www.playkrakow.com. Program oraz czas trwania festiwalu nie ulegają zmianie, a wszystkie koncerty zostaną wyemitowane na platformie VOD Miasta Krakowa zgodnie z planem. Karnety na wszystkie wydarzenia festiwalowe w specjalnej cenie 30 zł były dostępne w sprzedaży w dniach 23–31 marca 2021. Bilety na pojedyncze koncerty kosztują 15 zł.